

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Francfort, André Wechel, 1581](#)[Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VI](#)[item Mythologia, Francfort, 1581 - V, 20 : De Tellure](#)

Mythologia, Francfort, 1581 - V, 20 : De Tellure

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre V

Ce document est une version augmentée de :
[Mythologia, Venise, 1567 - V, 20 : De Tellure](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre V

[Mythologie, Paris, 1627 - V, 21 : De Tellus Deesse & Genie de la Terre](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre V

[Mythologie, Lyon, 1612 - V, 20 : De Tellus, Deesse & genie de la Terre](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice [Équipe Mythologia](#)

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener Digitalisierungszentrum (MDZ).

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 547-550

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Tellus](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

menta; fierent è preciosis odoribus, vt scripsit Androtion in sacrificiis.

¶ At nunc cur ista fabulosè finxerint inquiramus. Hunc alij Phœbi, alij Dionysi, ac Cyrenes Nymphæ filium putarunt, quia Aristæus consilium est & prudentia mortalium creditus, quæ optima pars est in nobis, vt nomen significat. Sol verò cum omnes humores in humanis corporib. extenuet, his tanquam aliqua nebula rarioribus factis præpoller in nobis vis animæ ratione prædita, quare Sol pater est Aristæi. Hinc ad vnam Penei fluminis, vel potius Penei filiam Cytenen Phœbus amavit & cõpressit, quia rarior facta vis illa Aristæum peperit: qui mox olei usum, diligentiam scilicet & vigilantiam in rebus mortalibus inuenit, & mellis rationem, suauioris scilicet & humanioris vitæ, monstrauit hominibus cum illos dispersos & ferarum more peruagantes in vnum locum deduxerit, & pascere armenta custodire; docuerit, cum nullam vtilitatem homines prius ex armentis perciperet. Nec me tamen præterit fuisse nonnullos qui ad historiam rem deduxerint, cum dicant Aristæum genitum fuisse ab Apolline, qui Cyrenen eximie pulchritudinis virginem raptam in Libyam portatam compressit, idque fictum fuisse propter Theissalorum migrationem, qui loci eius amœnitate capti, vbi Cyrene vrb. postea condita fuit, ibi habitare decreuerunt. at nihil in hac historia est mirabilitatis, nihil cur res perpetua memoria digna appareat. Enimvero per Aristæi fabulam nos antiqui ad prudentiam hortantur, vt breuibus rem complectar, cum illa sola & rebus nostris assidue sit adiumento vt melius se habeant, & vitam faciat faciliorem suauioremq; mortalibus: quippe cum imprudentiæ multa damna, multæque insuauitates & molestiæ sint solæ. at nunc de Tellure dicamus.

De Tellure. CAP. XX.

TELLVS quibus parentibus orta sit, nõ facile est consequi cõiectura: quam alij è Litigio, alij è Dæmogorgone, nullis tamen antiquorum testimoniis freti, quod ego videam, dixerunt. Hesiodus in Theogonia hanc statim post Chaos natam fuisse scribit, neque tamen certos parentes illi tribuit ita inquiring:

ταῦτά μοι ἴασι τὰ μὲν οὐκ ἄλυστοι δόματ' ἔχουσι
ἢ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ τι πρῶτον γίγνεται αὐτῶν.

M 2

ἦτοι μὲν πρῶτα χάος γίνετ', αὐτὰρ ἔπειτα
 γὰρ θύρουστρος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰὲν
 ἀθανάτων.

*Dicite caelestes primum hac ab origine Muse,
 Dicite quid prius illorum se erexit in ortum.
 Antè Chaos genitum: post Lato pectore Tellus
 Nata, Deum superum ac caeli firmis sisma sedet.*

Hanc alij Titanis, alij Caeli uxorem esse putauerunt, ut sensit
 Homerus in hymno in Tellurem, quam etiam omnium ma-
 trem appellavit in eo carmine:

χαῖρε θεῶν μήτηρ, ἄλοχ' οὐρανῷ ἀστροόσπερ.

*Salve magna parens divinum, ac stellantis Olympi
 Coniux.*

Herodotus tamen in Melpomene, Tellurem, quae eximie co-
 lebatur apud Scythias, Iovis uxorem existimatam inquit in his:
 θεῶν δὲ μόνος τίς δὲ ἰλάσθηται; εἰ δὲ μὲν μάλιστα ἐπιθεῖα, αἰα
 τε, καὶ τὴν νομίζοντες πᾶσι τὴν τῆς αἰὸς εἶναι γυναικᾶ. Deos solos
 hoc placant. Vestiam quidem praecipue, postea vero Iovem ac
 Tellurem, Iovis uxorem existimantes, quamvis Hesiodus nō
 uxorem, sed matrem Caeli illam vocavit in his:

γαῖα δὲ τοι πρῶτον μὲν ἰγένεατο ἴσος ἑαυτῇ
 οὐρανὸν ἀστροόσθ', ἵνα μιν περιπάρτα χηλύσῃ.

*Alma sibi peperit Tellus aequale supernae
 Caelum, quod stellis fulgens circumtegit illam.*

Cum verò omnia corpora naturalia, omniaque elementa ex
 se invicem gignantur, quibus omnibus propè sedes est Tellus,
 eam merito Deorum ac hominum matrem vocarunt, ut te-
 statur in his Orpheus:

γαῖα θεῶν, μήτηρ μακίστη, θνητῶν τ' ἀσθρόπων.

Alma Deum mater Tellus, materq; virorum.

Sic etiam Apollonius libro tertio Argonauticorum:

γαῖα θεῶν μήτηρ, ἕσπερ θεῶν ἰσὶν ἰαίω.

Alma parens supernam Tellus, mea robor a quant a.

Fuit autem Tellus inter Deos terrestres & inferos existimata,
 ut scriptum reliquit Aeschylus in Perlis:

ἀλλὰ χεόνιοι δαίμονες ἀγνοῖ,

γῆτι, καὶ ἔρμη, βασιλεύτ' ἐτέρωτ.

Sed o terrestres daemones parvi,

Tellus, Mercurique, Rex & inferum.

Hæc

Hæc Regina etiam vocata fuit, ut scripsit Euripides in Electra:

ὄν τ' ὡς πατὴρ τῆς ἀπολείωσ' οἰκῶν πάτερ,
καὶ τῆτ' ἀταρτα, χεῖρατ' ἠδ' ἰδέωσ' ἱμάσ.

*Et tu pater locos prophætos incolens
Telluris, ac regina Tellus cui manum Trado.*

Fuit præterea multis nominibus appellata, ut ait Æschylus in Prometheus, quam etiam fatidicam dixit in his:

καὶ τὰς, πολλῶν ὀνομάτων μορφή μία,
τὴ μίμον ἢ κραίνετο περὶ τιθεωρίῃ.

*Et Tellus, multorum nominum facies una,
Futurum qua fiet vaticinata est.*

Memoriæ prodidit Pausanias in Phocicis Tellurem primùm Delphis responsa dedisse, atque Daphnen delegisse sibi sacerdotem: deinde cessisse illam sedem, atque oraculorum locum dono dedisse Themidi, quæ postea illum Apollini reliquit. hæc causa fuit etiam cur magna Dea vocaretur, ut idem ait in Atticis. Fabulantur Inius fuisse filium Diorphum, qui, ut ait Sostrius in introductione historiæ fabulosæ, filium Mithræ optavit genus fermeum auersatus, atque petram quandam calefaciens ex ea grævida facta post terminatum tempus iuvenem suscepit Diorphorum nomine. ille vir factus Martem in certamen de virtute prouocauit, atque interfectus in montem sui nominis consilio Deorum est conuersus. Hanc etiam Cererem vocari præterea scripsit ita Euripides in Bacchis:

ἀμμήτηρ θεῶν,
τῆ δ' ἔστιν, ὄνομα δ' ὀπέπερον βύλα, κάλλι.

Ceres Dea est

Tellus, utram magis libet voces licet.

Huic Deæ mos fuit apud antiquos agnam nigram immolari, ut testatur Homerus libro tertio Iliadis:

εἴπει δ' ἄρ' ἔτιρον λυκόν, ἐτέριον δ' ἠμίλαιαν,
τῆ τ' ἐπὶ Ἡλίῳ.

*Ferte agnam nigram, atque agnam portabitis atram,
Telluri ac Soli.*

Notatius porco etiam rem sacram fieri solitam Telluri inquit in eo carmine:

Tellurem porco, Sylvanum lacte piabunt.

Cum tamen scribat Æschylus in Persis inferias Telluri tanquam inferis offerri solitas. Quid sit Tellus omnibus pa-

ter: at cur finxerint antiqui illam Titanis aut Cœli fuisse vzorem, illis patebit, qui in illam Solem assidue agere considerarint, illamque tanquam fœminam Solis ipsius calore ad generationem excitari, & tanquam femina ex omnibus elementis vim condensatam in se recipere. ac de Tellure tot breuiter dicta sint.

De Feronia. CAP. XXI.

FERONIA Dea habita neque quibus parentibus orta sit, neque vbi, aut à quibus educata, cognoscere omnino potui: quam tamen Deam nemoribus præfectam fuisse constat, vt testatur Virgilius libro septimo:

Viridi gaudens Feronia luce.

Celeberrimum fuit huiusce Dææ fanum in vrbe Soracte, vt ait Strabo libro quinto, vbi eximia religione colebatur. Ibidem rem miram contingere solitam narrant, vt qui eius Dææ numine afflarentur, nudis pedibus super prunas & profundum cinerem fauillis permixtis ambularent illæsi: ad quod spectaculum magna multitudo quotannis adueniebat. Verum nihil aliud Feroniam, quam diuinam vim arboribus diuinitus insitam, quæ illas & seruaret, & pullulare faceret, ego esse crediderim, qua & vigent, & florent, & fructus ad maturitatem perducunt. Nam cum viderent antiqui nihil sine diuina providentia posse consistere, neque tamen diuinæ mentis cognitionem haberent, vires inde profectas in naturalibus corporibus insitas pro Diis coluerunt. Horum simplicitatem & inscitiam fallere omnium sanè fuit facillimum: quare maiorum dæmonum multæ ortæ sunt fallaciæ, quæ illos implicarunt: quippe cum inscitia & imprudentia semper calamitates & errores sint comites.

NATALIS